

S výdaji na obranu to není jednoduché

(ad K. Pezl: *Úkoly stojící na cestě k přijetí ČR do NATO*, VR 3/98)

V závěru svého článku „Úkoly stojící na cestě k přijetí ČR do NATO“ se autor, Ing. Karel Pezl, stručně zabývá i ekonomickými problémy spojenými se vstupem do NATO.

Na rozdíl od některých autorů, kteří se domnívají, že relativně nízké vojenské rozpočty jsou způsobeny malým porozuměním politiků pro potřeby armády, K. Pezl správně konstatuje, že „stav české ekonomiky v uplynulém období neumožňoval pokrýt naléhavé potřeby udržování ozbrojených sil a jejich nezbytnou modernizaci.“

S autorem však není možné souhlasit, když v další části článku tvrdí: „Ve srovnání s některými státy lze posoudit, že financování vojenských výdajů v poměru HDP není pro ČR příznivé.“

Samotné údaje o podílu vojenských výdajů na hrubý domácí produkt (HDP) některých zemí, které autor následně uvádí, totiž dokazují, že na tom nejsme špatně. Náš podíl vojenských výdajů na HDP je to výrazně vyšší než výdaje Španělska, Rakouska a Maďarska, stejný jako Belgie, a nejenom nepřilíží vyšší než Nizozemska. K tomu by bylo třeba dodat, že ani Německo nemá o příliš vyšší podíl vojenských výdajů na HDP než ČR.

Velkou vypovídací schopnost pak samozřejmě nemají údaje o výdajích v absolutních částkách, nebo dokonce výdaje připadající na jednoho obyvatele, zvláště je-li použit současný kurz místo parity kupní síly.

Shrňme proto příčiny rozporu mezi rozpočtovanými výdaji na obranu a skutečnou potřebou armády.

Nedostatek finančních prostředků je způsoben:

- ▲ podstatně nižším hrubým domácím produktem ve srovnání s tradičně demokratickými státy,
- ▲ vyššími početními stavy naší armády a větším počtem zbraní.

Během dvou let dosáhne rozpočet naší armády dvou procent HDP, a tím se zařadí mezi země, které podle tohoto ukazatele dávají na obranu nejvíce. S dalším zvyšováním tohoto podílu však není možné počítat a nemělo by k němu docházet.

Takové požadavky by byly kontraproduktivní. Došlo by totiž k zaostávání jiných rezortů, což by mohlo působit na oslabování síly státu. **O obranyschopnosti státu nerozhoduje pouze síla ozbrojených sil, ale také další činitelé, jakými je zahraniční politika, vnitropolitická stabilita a ekonomická síla státu.**

Současné zpomalení růstu ekonomiky má nesporně přechodný charakter. V příštích letech je možno reálně očekávat obnovení rychlejšího růstu. Bylo by však nereálné očekávat, že v růstu ekonomiky dojde k nějakému zázračnému skoku. Přiblížení se k ekonomické úrovni tradičních demokracií bude trvat řadu let. Teprve v tomto horizontu je možné očekávat, že naše vojenské výdaje v absolutních částkách se budou přibližovat výdajům států s nimiž se chceme a musíme srovnávat.

Nedostatky prostředků pro financování armády jsou však také způsobovány tím, že naše armáda svými počty osob a množstvím zbraní není na srovnatelné úrovni.

V současné době má naše armáda asi 58 000 vojáků, zatímco počtem obyvatelstva stejně velká Belgie má pouze 40 000 vojáků. Má-li Německo v současné době 340 000 vojáků, měli bychom mít podle počtu obyvatel pouhých cca 42 000 vojáků.

Podobná situace je i v množství techniky. Stejně velká Belgie má pouze 300 tanků a počtem obyvatel čtyřnásobně velká Francie má stejný počet tanků jako naše armáda - asi 900.

Z těchto čísel je zřejmé, že bez zásadních změn v početních stavech, v množství výzbroje a celkového pojetí výstavby armády, rozpor mezi rozpočtem a reálnými potřebami finančních prostředků neodstraní ani předpokládané zvýšení podílu vojenských výdajů na HDP na dvě procenta, a to ani při těch nejoptimističtějších předpokladech růstu hrubého domácího produktu.

Nedávno jste kriticky poukázal na privatizaci vojenských opravárenských podniků. Pokud se staly nějaké chyby, jak je chcete napravit?

Prodej řady vojenských opravárenských podniků byl v mnoha případech nešťastný a překotný a nikdo se nestaral o to, že tyto závody měly pro obranu státu strategický význam, neboť nikdo jiný nedisponoval podobnými technologiemi nebo výrobními linkami. Stát se o obranný průmysl nijak nestaral a nepodporoval ho. Požadavek byl na urychlenou privatizaci a přitom se zapomnělo na bezpečnostní otázky. Na podzim v roce 1993 se například vypověděla řada smluv mezi armádou a zbrojovkami, které měly sloužit k uchování strategicky významných výrobních kapacit, v objemu téměř půl miliardy korun.

*Z rozhovoru s náměstkem ministra obrany PhDr. Petrem Taxem,
Hospodářské noviny 4. 12. 1998.*